

Az alternatív energiaprogramok és az olajlobbi

A szenzáció a tudományban is szenzáció

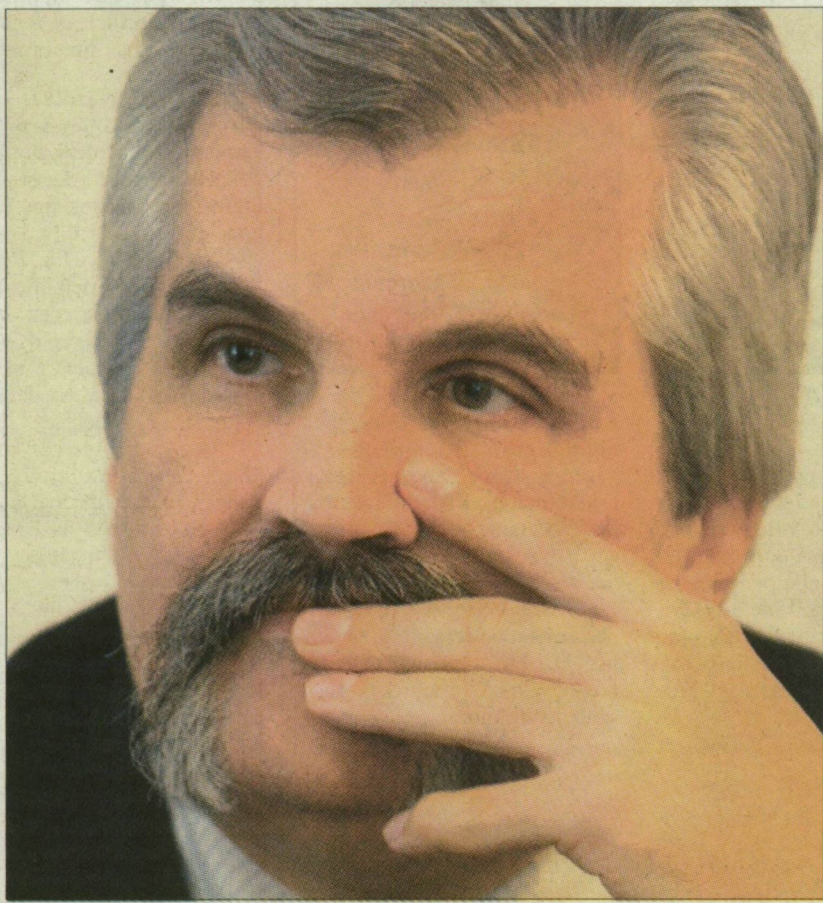
Ha a leglól mibenlétét nem ismerő nézők előtt mérkőzne két csapat, s az egyik szabályosan játszana, a másik pedig nem, a közönség körében annak a játéka aratna nagyobb tetszést, amelyik a több gólt rúgja. Azaz a szabálytalanul játszó, holott a leglólak nem gólok. Tudomány és áltudomány küzdelmekor hasonló a helyzet. Erről beszélgettünk Szabó Gábor akadémikussal a magyar tudomány napja alkalmából.

– A tudomány bonyolult, az áltudomány egyszerűnek tűnik. A tudomány igényel előképzettséget, az áltudomány pedig nem – mondja Szabó Gábor akadémikus, az SZTE optikai és kvantumelektronikai tanszékének professzora. Arra persze vigyáznak az áltudósok – teszi hozzá –, hogy szövegük, ha már nem is tudományos, de legalább annak tűnjék: ma már az áltudományt is csak tudományos köntösbe burkoltan lehet eladni.

Hogyan lehetne a közönség számára is érdekelhetően elkülöníteni tudományt és áltudományt? A tudomány képviselőjét köti a tudományos szabályrendszer, amit be kell tartani – ha nem tartaná be, nem jött volna létre az úrhajózás, nem lennének számítógépek –, s nem mehet túl egy bizonyos egyszerűsítésen a szemléltetés folyamán, mert akkor maga az igazság veszne el. Az áltudomány képviselőjét azonban semmilyen szabály nem köti, mondhat akármit. Olyan ez, mint ha egy, a futballban járatlan közönség előtt játszik két csapat, a közönség felállva fog tapsolni a leglólak is, mert nem tudja, van lesszabály, és leglólak – nem gól.

– Pedig a tömeges nem tudás veszélyes – hívja föl a figyelmet az akadémikus. Hogy például kell-e atomenergetika, erről adott esetben népszavazás dönthet, de milyen válasz várható azoktól, akik a kérdést sem értik? Vagy itt van például – hogy a mindennapoknál maradjunk – a mágneseztetvízűgy.

– Én nem tudom, ki mit gondol arról,

Szabó Gábor: A tudomány alapelve a kételkedés

Fotó: Schmidt Andrea

hogyan hatna az élő szervezetre a mágneseztet víz, tény: a víz, erős mágneseztetbe helyezve, mágneseztet sajátságokat mutat. De ha a mágneseztet teret kikapcsoljuk, a mágneseztet tulajdonság úgy eltűnik a vízből a pillanat tört része alatt, mintha soha mágneseztet tér közelébe sem került volna. Milyen tulajdonsága alapján népszerűsítik tehát egészségővő folyadékként? – teszi föl a kérdést Szabó Gábor. Azt is mondja: elgondolkoztató, annyira „nem működik” a természet tudományos képzés, hogy tömegek dőlnek be az áltudományok, holott már az ál-

talános iskolai tananyag birtokában el kellene tudni választaniuk az embereknek lehetséget a lehetlentől. Tantervük helyett az oktatásnak arra kellene összpontosítania, hogy az általa közvetített ismeretanyag révén a gyerekek el tudjanak igazodni a világban. Nem elég, ha egy diák bevág egy-egy fizikai törvényt, s nem is felejt el a legközelebbi dolgozatírásig – arra is figyelni kellene, hogy tudja-e, az adott törvényből mi következik. Hiszen, ha tudná, kacagva utasítaná el az áltudomány-hirdetőt, hiába népszerűsítene az magát a tévében.

Bár kellő tudásanyaggal fölverte sincs az embernek könnyű dolga: az áltudomány az érzelmekre is épít. Üldözött, védtelen kutatókként lépnek föl áltudósok, mondván, működésüket minden eszközzel akadályozza a „hivatalos” tudománnyal egybefonódott nagypénzű ipari, például gyógyszergyári vagy olajlobbi.

– Ez szánta érv. Ha valaki létrehozna az örökmozgót és az tényleg működne, eszem ágába sem jutna eltussolni a fölfedezést. Ellenkezőleg: nagyon örülnék, ha az illető elhozná nekem a szerkezetet megmutatni. A szenzáció a tudományban is szenzáció – így az akadémikus. Hozzáteszi: a lobbik, ellentétben a közvélekedéssel, egyáltalán nincsenek abban a helyzetben, hogy megakadályozzák egy-egy korszakalkotó újdonság elterjedését. Ha valaki létrehozna ilyet, azonnal másik, óriási lobbik kezdene működni annak elterjesztéséért. Nem az örökmozgó megakadályozásában lennének érdekeltek a lobbik, hanem abban, hogy az első pillanatban ott legyenek, ahol létrejön, s ne másik társaság fölözze le a hasznót, hanem ők. Nem véletlen: a legnagyobb alternatívenergia-programokat épp a legnagyobb olajtársaságok pénzelik.

– Mindezek ellenére – teszi hozzá az akadémikus – előfordul, hogy egyes tudósok elhamarkodottan sarlatánságnak nyilvánítanak újdonságokat, pusztán egy-egy hír alapján. Holott csak nagyon megalapozottan, az elsődleges forrásban foglaltak ismeretében szabad kijelentésük egy újdonságról, hogy igaz, vagy nem igaz. Hisz lehet, csak rosszul van megfogalmazva a hír, mert agyon egyszerűsítették, vagy kimaradt belőle néhány logikai lépcső. Ha kellően nem ellenőrzött információra rögvest rámondjuk, ez téves – saját világunk, a tudomány szabályait szegjük meg. A tudomány alapelve ugyanis a kételkedés. De tudományos kételyre csak tudományosan megalapozott válaszokat lehet adni.

F. CS.

ARANYMOSÁS-PREMIER

A magyar tudomány ünnepe alkalmából a szakbizottságok kutatási eredményeit ismertető konferenciákat és könyvbemutatókat rendez mártól november 19-éig a Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Területi Bizottsága.

Lapunk főmunkatársa, Sulyok Erzsébet a Szeged folyóiratban tette közzé az MTA 1995 óta megválasztott tizenkét szegedi tagjával készített mélyinterjúit, amelyek Aranymosás – Beszélgetés szegedi akadémikusokkal címmel most kötetben is megjelennek. Az ugyanezzel a címmel kilenc évvel ezelőtt kiadott első rész nagy sikert aratott, a szerző akadémiai újságírói díjat kapott érte. A magyar tudomány ünnepe alkalmából szervezett szegedi rendezvénysorozat hivatalos megnyitóján, november 5-én a SZAB-székházban tartják a kötet premierjét. Az előző napon mutatják be Rakonczai János nyugalmazott főiskolai tanár Régi francia könyvek Szegeden című kötetét, amely az Akadémiai Könyvszemle sorozatban jelent meg.

A SZAB 13 szakbizottsága közül 11 tart tudományos tanácskozást ezekben a napokban. Mintegy 130 előadás hangzik el a legújabb kutatási eredményekről. A biológiai szakbizottság konferenciájának központi témája a rák mint népbetegség. A filozófiai és történettudományi szakbizottság Kistérségi elíték – Homokhát térsége címmel rendez tanácskozást, a gazdaságtudományi szakbizottság a pénzügyek és globalizáció kérdéseivel foglalkozik, az orvostudományi szakbizottság tanácskozásának témája: kutatások az ápolásban. A magyar tudomány szegedi ünnepén vendégként részt vesznek az újdéki és a temesvári tudományos koordinátorok is.

A HVB Group tagja www.hvb.hu

NYITVA

A hitel fedezetéről bankunk gondoskodik!

Nyisson be hozzánk Ön is!

Kis- és középvállalkozások számára kínált hitelkonstrukcióinkkal gyorsan megoldhatja finanszírozási gondjait, megvalósíthatja fejlesztési elképzeléseit, álmait. A HVB Bank forgóeszköz- és beruházási hitelei akár ingatlanfedezet és tulajdonosi kezesség nélkül is igénybe vehetők.

Pénzügyekben mindig számíthat ránk!

HVB Vállalati Hitelvonal: 06-40/482-482

A Gaz de France Csoport tagjaként állandó műszaki készenlétünkkel, könnyen elérhető ügyfélszolgálati irodáinkkal a legkülönbözőbb igényekre is gyorsan reagálunk. Az Ön érdekeit szolgálja a banki úton történő befizetés lehetősége, illetve az internetes és telefonos mérőállás-bejelentés is. Így, ha velünk kerül kapcsolatba, mindig kényelmesen intézheti a földgázszolgáltatással kapcsolatos ügyeit.

www.degaz.hu

Mindent megteszünk az Ön kényelméért.

Dégáz

Természetesen Önért, természetesen a holnapért.

Dégáz, a Gaz de France Csoport tagja